

„Meil kõigil on nüüd Baltisaksa päritolu.“ Postkoloniaalne Mihkelson?

Marju Lauristin

Tartu Ülikool

Ettekandes arutlen viie luuletuse näitel Ene Mihkelsoni rahvusidentiteedi käsitluse trajektoori üle ning küsin, kas ja kuidas see on tõlgendatav postkoloniaalse lähenemisviisi võtmes. Ettekanne on mõeldud tõstma identiteedi teemat järgmise aasta Ene Mihkelsoni päeva ettekannete fookusse.

Istun ma liikumatult murelik kurb
vihane salakaval kahjurõõmus
eestlane
ikka on mu ümber vaikus millest
maailm täiest kõrist püüab läbi kisada
(Ring ja nelinurk, 1979, lk 34)

Küll meid ka saab tulnud
mindud Küll meid võidab
küll meid saab pillutud
Kus jälle leidub
keel ja meel saab kokku
see mis kistud lahku
(Tuhased tiivad, 1982, lk 16)

Meil kõigil on nüüd baltisaksa päritolu
aastasadu kestnud väärispuu tähistamas
sugu Saksu teeninute põlled on tuhas
uhutud ja nagu eile kootud uue aja traditsiooni
kangastelgedel Me mõisu vaatame ja avastame
ajalugu Ei enam orjaööde häbipinke Sest üks
hoopis hullem sortsisugu on meid aastasaja algus-
sesse paisanud Me vabadusest hõiskav hää on esi-
algu raudust pääsnud libahundi oma (Ei ole viisa-
kas sest nõnda kainelt rääkida) kuid ma usun et
just nõnda väärrib meie uhkus Eestimaad
(Hüüdjä hää, 1993, lk 7)

Teist korda euroopluse tung koolutab pastlaid
Salamärke esitleb vöökirja mustreil neist ometi
hoolimata Moodne ajatus räägib kui pilkeks lõppu-
de lõpust Kokku ähvardab kukkuda maailm

Virmalised Virmalised ikka ja jälle Põhjamaa
unede unes taevaäärt hoiavad püsti All- ja üla-
ilm värvilistes niitides koguni sulavad üheks
Kuhu nüüd tõusta või kukkuda

(Pidevus neelab üht nuga, 1997, lk 41)

Eesti on väiksuse tõttu saar mitme
maailma vahel Siin ei ole võimalik rahu
kui just ei taotleta reservaati
Seda omaenese Mudilat mis kord
juba olnud Rahulolijate hulgast jääb
lihtsalt puudu Rahvaarv ei võimalda
Me oleme radikaalid kes peavad
alatasalt taltsutama enesehävituskirge
Me elame Maarjamaal kust jumal on
põgenenud Me külvame seemneid kaljule
võõrastel maadel

(Torn, 2010, lk 23)